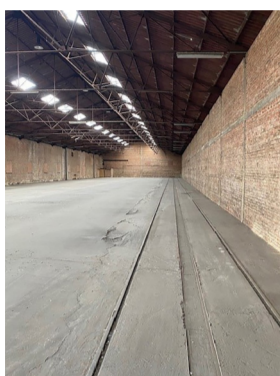

Ruimte voor lokale ondernemers

De oude steenbakkerij zal de komende jaren nieuw leven ingeblazen worden. Er is ruimte voor lokale ondernemingen, groen en water. We proberen het steenbakkerijverleden zoveel mogelijk tot leven te brengen door de schouw, de loodsen en specifieke erfgoedelementen over het volledige terrein te behouden. De ontwikkeling van de site gebeurt met heel veel aandacht voor een kwalitatieve inrichting die een meerwaarde kan bieden voor zowel de bedrijven, hun werknemers als de buurtbewoners.

Een beeld op de binnenkant van de bestaande loodsen waar vroeger de gigantische tunneloven stond

Intercommunale Leiedal is het intergemeentelijke samenwerkingsverband van de dertien steden en gemeenten van de regio Kortrijk. Wij helpen deze streek uit te bouwen tot een aantrekkelijke streek om te ondernemen, te werken, te wonen en te beleven.

Meer info

Projectbegeleiding:
anthony.bouckaert@leiedal.be

Visualisaties & vormgeving: Leiedal
Datum: 25/11/2023

VU: Intercommunale Leiedal, president kennedypark 10, 8500 Kortrijk

Steenbakkerij Demeestere-Hanssens Verleden & toekomst

SPOREN NAAR HET VERLEDEN

De **bestaande loodsen uit de jaren 70 blijven behouden** en krijgen een nieuwe invulling voor bedrijvigheid.

De schouw wordt gerenoveerd en blijft een vaste visuele waarde.

Door enkele oude Decaувillesporen te behouden, roepen we de herinnering op aan de treintjes die er klei vervoerden.

De restanten van de droogrekken en het brugje bij hoeve Baert worden geïntegreerd in de groenbuffer.

De naam van het terrein is nog onbeslist, maar een knipoog naar het verleden zou een blijvende herinnering zijn naar toekomstige generaties toe.

De nieuwe weginfrastructuur en gebouwen krijgen indien mogelijk een link naar het verleden door de toepassing van baksteenarchitectuur. Denk aan wandelpaden in baksteenpuin of nieuwe gebouwen in de stijl van de bestaande loodsen.

Een luchtfoto van de site uit de jaren 30

Steenbakkerij Demeestere-Hanssens Toekomst

Deze afbeelding is een schetsontwerp

MOBILITEIT

Het terrein ontsluit via de Avelgemstraat, naast garage Deconinck. Een totem markeert de ingang waardoor we zoekverkeer vermijden. Een eenrichtingslus maakt de doorgang makkelijk. Er is aandacht voor zwakke weggebruikers en er komt rondom een aangenaam wandelpad voor werknemers, bezoekers en buurtbewoners. Extra parkeerplaatsen ter hoogte van de loodsen en de toegangsweg worden publiek. Dat verkleint meteen de parkeerdruk in omliggende straten.

De uniforme bewegwijzering op Nelca in Lendeledede (realisatie van Leiedal) verhoogt de beeldkwaliteit en verkeersveiligheid

LOKALE BEDRIJVIGHEID

Deze zone wordt voorbehouden voor **lokale bedrijven**, met een beperkte impact op ruimte, milieu en verkeer. We denken aan een elektricien of tuinaannemer, geen winkels of sterk verkeersgenererende activiteiten. Ook naburige bedrijven krijgen de kans om zich op de site te vestigen. Parkmanagement is verplicht om het onderhoud en beheer optimaal te organiseren.

Referentiebeeld voor de herontwikkeling van een projectsite, ©Futurn

OPEN RUIMTE MET PLAATS VOOR GROEN EN WATER

De voetweg tussen de Kastanjeboom- en Avelgemstraat wordt opgewaardeerd met meer ruimte voor fietsers. Deze circa 40 meter brede zone blijft open ruimte, waardoor we de **zichtas vanuit het landbouwgebied op de kerk van Knokke** behouden. Het gebied wordt toegankelijk voor werknemers, buurtbewoners en voorbijgangers als een nieuw aangelegd, aangenaam park.

Het terrein wordt zo goed mogelijk ingebed in zijn omgeving. Langs de Kastanjeboomstraat komen **brede groenbuffers** voor voldoende afscherming naar het open landschap en de woningen toe. Suggesties voor de invulling van deze groenbuffers zijn welkom!

Een **collectieve waterplas voor infiltratie en buffering** spaart ruimte op de percelen en biedt een bijzondere meerwaarde voor het publieke domein. Er is ruimte voorzien voor waterbuffering ter hoogte van de voetweg met een vertraagde afvoer naar het laagstgelegen gebied.

We zetten zoveel mogelijk in op **waterdoorlatende verharding** en infiltratieplekken. Zo vloeit het overtollige regenwater vertraagd weg in de bodem. Ruimte voor water voorkomt niet alleen wateroverlast stroomafwaarts, het is ook nuttig in droge periodes. Er wordt ook extra groen gecreëerd op het terrein zelf en er komt een dreefstructuur langs de toegangsweg.

Referentiebeeld uit De Blokken Zwevegem, realisatie van Leiedal

Steenbakkerij Demeestere-Hanssens Verleden

Een stukje ingebakken nostalgie

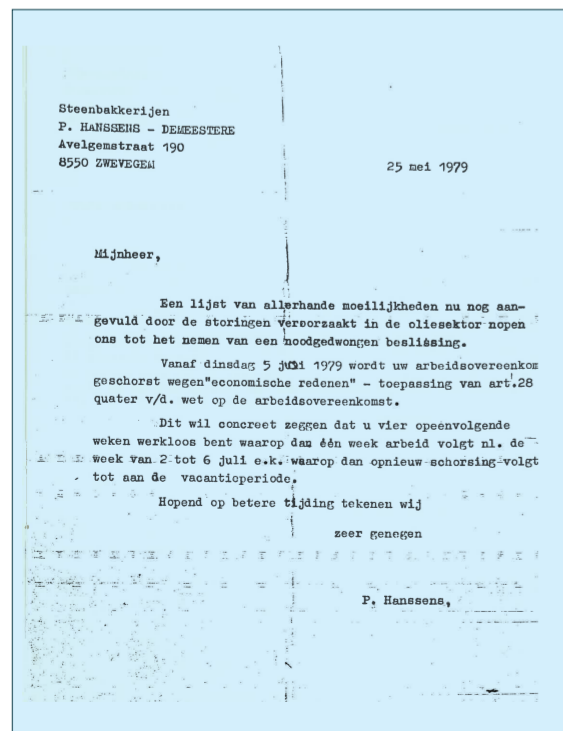
De link naar de steenbakkerij wordt minder zichtbaar, er komen meer en meer nieuwe functies op de site. De familie Hanssens verhuurt de loodsen aan lokale bedrijven.

2000...

In 1980 moet de steenbakkerij haar deuren sluiten. De modernisering is er niet gekomen en er heerst een economische crisis, waardoor er veel ontslagen vallen.

1980

1913 Valère Demeestere koopt samen met zijn schoonvader Alois Vanneste gronden van landbouwer Camille Pauwels langs de Kastanjeboomstraat in Zwevegem-Knokke. Hij wil er een steenbakkerij bouwen.

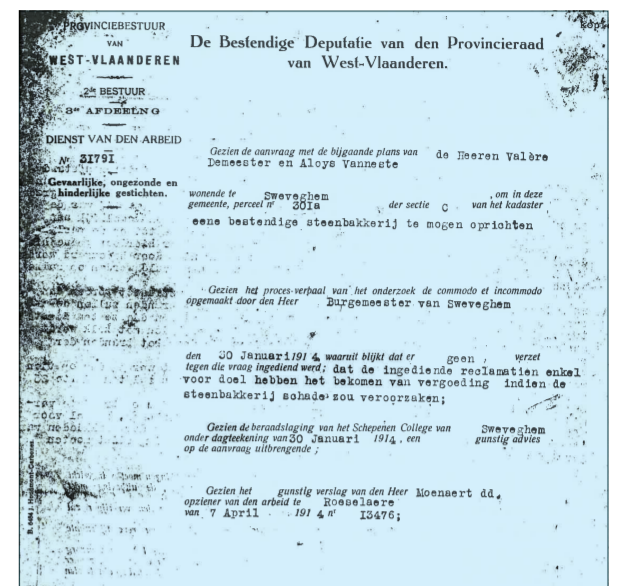
1914

De eerste oven (een Hoffmann-oven) wordt geïnstalleerd in het grote ellipsvormige gebouw dat vandaag nog steeds gedeeltelijk zichtbaar is: de loods naast de weegbrug op het containerpark. Door de gaten onderaan komen de rauwe stenen

binnen en de gebakken bakstenen buiten. Door de ringconstructie is een doorlopend steenbakproces mogelijk, dat efficiënter is dan met traditionele veldovens.

1918 Na de Eerste Wereldoorlog neemt de vraag naar bakstenen enorm toe voor de heropbouw van woningen in de regio. Er wordt een beroep gedaan op seizoenarbeiders afkomstig van de kust. De steenbakkerij van Valère Demeestere wordt alsmar groter en breidt sterk uit.

De steenbakkerij draait op volle toeren. De productie wordt verhoogd en in 1925 wordt de tweede ringoven in gebruik genomen.

Valère Demeestere gaat op de site wonen in een huis in de Avelgemstraat. Later komt daar een ploegbaas van de steenbakkerij wonen. De vrouw van die ploegbaas, Maria of Mere Turies, serveert er vaak bierjes aan het personeel. Het gebouw wordt gesloopt in 1990.

1925

De gevormde maar niet nog niet gebakken kleistenen worden gestapeld op droogrekken. Dat zijn hangars afgedekt met stro en later dakpannen. Op de site staan in totaal zo'n 1500 meter drooghangars, vooral aan de Kastanjeboomstraat. Door de droogrekken kun je ook in de winter volop bakstenen produceren.

1929

Valère Demeestere bouwt eind jaren 30 een nieuwe villa voor zijn dochter in de Avelgemstraat. De villa wordt in 2021 gesloopt voor de bouw van een autogarage.

1938

1921 De afgegraven klei wordt in hoeve Baert (Kastanjeboomstraat 13) in stenen gevormd. Die gaan van daaruit naar de droogrekken. Gustie, Pirre en twintig andere boerenpaarden brengen wagentjes met natte steenklompen naar de droogrekken. Wanneer de gemeente later een belasting op steenbakkerijen heft, berekent ze die op het aantal paarden en muilezels.

1994

In 1994 worden verschillende gebouwen gesloopt, waaronder de tweede ringoven waar vandaag het dierenasiel is.

1970

In 1970 komt er een nieuwe tunneloven bij, in de bestaande loodsen op de site. Anders dan in een ringoven blijft het vuur nu op dezelfde plaats. In hetzelfde gebouw worden ook een nieuwe drogerij gemetseld en een opslagplaats gebouwd om voorraden aarde in onder te brengen (de 'kleihangar'), zodat er het hele jaar door bakstenen kunnen worden gemaakt.

jaren 60

1952

Stelselmatig wordt overgegaan tot mechanisering van het productieproces, wat de capaciteit merkbaar verhoogt. Vanaf de gouden jaren zestig wordt de klei uitgebaggerd aan de overkant van de Avelgemstraat (het huidige Lettenhofpark) en via Decauville-spooren naar de steenbakkerij gebracht. Een opzichter moet kijken of de oversteek telkens veilig kan gebeuren.

In de jaren 50 maken ongeveer 150 mannen dagelijks 40.000 stenen. De firma groeit uit tot een van de belangrijkste baksteenproducenten van de provincie. Een groot deel van Zwevegem-Knokke wordt ingenomen door de activiteiten van de steenbakkerij, de droogrekken staan tot aan het kerkhof. De verkoop daar is vooral voor de Vlaamse markt, de steenbakkerij in Moen focust meer op de Waalse markt.

©NGI, Cartesius

1939

Het briefhoofd op de facturen van de steenbakkerij wordt gewijzigd. De naam is nu Demeestere & Hanssens, waar het eerst nu Demeestere-Vanneste was, naar Valère en zijn vrouw Aline Vanneste. Valère Demeestere gaat zich meer en meer toeleggen op de steenbakkerij in Moen, terwijl zijn (schoon)kinderen de steenbakkerij in Knokke overnemen. Nieuwe bazen, nieuw briefpapier.

1936

Paul Hanssens trouwt met Gilda Demeestere, de dochter van Valère, en zij nemen het toezicht over de steenbakkerij gedeeltelijk over. Gilda staat in voor alle administratie, waaronder het uitkeren van de lonen. Ze is ook zeer christelijk en engageert zich bij verschillende verenigingen in Zwevegem-Knokke.

